

|                                                                                                        |           |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------|
| WSTĘP . . . . .                                                                                        | 5         |
| <b>I. KSIĄŻKA W POLSKIM ŚREDNIOWIECZU . . . . .</b>                                                    | <b>15</b> |
| Pismo i książka w Europie wczesnego średniowiecza . . . . .                                            | 17        |
| Początki kultury piśmiennej i książki w Polsce . . . . .                                               | 21        |
| Pierwsze kodeksy i księgozbiory . . . . .                                                              | 25        |
| Wzrost liczby księgozbiorów i użytkowników książki w XII w. . . . .                                    | 30        |
| Stopnio we ro zszczenie się kręgu użytkowników książki i obszarów kultury piśmiennej w XIII w. . . . . | 36        |
| Upo wszechnienie pisma i książki rękopiśmiennej w XIV — XV w. . . . .                                  | 40        |
| <b>II. ROLA I FUNKCJE PISMA W POLSCE PÓŹNEGO ŚREDNIOWIECZA . . . . .</b>                               | <b>41</b> |
| Problem alfabetyzacji społeczeństwa polskiego . . . . .                                                | 45        |
| Rola uniwersytetu krakowskiego . . . . .                                                               | 47        |
| Pismo w praktyce państwowej i życiu publiczno-prawnym . . . . .                                        | 50        |
| Pismo w życiu miejskim schyłku średniowiecza . . . . .                                                 | 53        |
| Pismo jako środek uprawiania polityki zagranicznej . . . . .                                           | 57        |
| Tekst pisany jako forma polemiki i propagandy politycznej . . . . .                                    | 58        |
| Pismo w propagandzie religijnej . . . . .                                                              | 63        |
| Teksty religijne dla odbiorców świeckich . . . . .                                                     | 66        |
| Pismo w agitacji heretyckiej i grup opozycyjnych . . . . .                                             | 67        |
| Teksty jako narzędzie walki z ideologią opozycyjną . . . . .                                           | 72        |
| Tekst pisany w społeczeństwie polskim schyłku średniowiecza . . . . .                                  | 73        |
| <b>III. PRODUKCJA KSIĄŻKI RĘKOPIŚMIENNEJ W POLSCE PÓŹNEGO ŚREDNIOWIECZA . . . . .</b>                  | <b>77</b> |
| Produkcja książki rękopiśmiennej jako problem badawczy . . . . .                                       | 79        |
| Miasto głównym ośrodkiem produkcji książki . . . . .                                                   | 81        |
| Kopiowanie na własny użytek (studenci, profesorowie) . . . . .                                         | 83        |
| Kopiowanie tekstów pod dyktando . . . . .                                                              | 88        |
| Kopiowanie książek na zamówienie . . . . .                                                             | 90        |
| Kopiści w ośrodkach prowincjonalnych („pauperes”, nauczyciele) . . . . .                               | 91        |
| Notariusze i pisarze miejscy jako kopiści . . . . .                                                    | 94        |
| Kancelaria królewska jako ośrodek produkcji rękopisów . . . . .                                        | 99        |
| Zawodowi kaligrafowie (katedralisi) . . . . .                                                          | 100       |

|                                                                                    |            |
|------------------------------------------------------------------------------------|------------|
| Katedralisi krakowscy . . . . .                                                    | 103        |
| Duchowni kaligrafowie . . . . .                                                    | 107        |
| Katedralisi w innych miastach . . . . .                                            | 109        |
| Udział rzemieślników różnych zawodów w produkcji książki rękopiśmiennej . . . . .  | 111        |
| Technika i etapy produkcji książki rękopiśmiennej . . . . .                        | 113        |
| Polskie skryptoria klasztorne . . . . .                                            | 116        |
| Ceny rękopisów . . . . .                                                           | 118        |
| <b>IV. KSIĄŻKI, BIBLIOTEKI I ICH UŻYTKOWNICY . . . . .</b>                         | <b>121</b> |
| Problemy i trudności badawcze . . . . .                                            | 123        |
| Geografia ośrodków kultury książki . . . . .                                       | 126        |
| Książki w grupie miast głównych . . . . .                                          | 126        |
| Krakowski ośrodek kultury książki . . . . .                                        | 127        |
| Księgozbiory uniwersytetu i profesorów . . . . .                                   | 127        |
| Księgozbiory studentów . . . . .                                                   | 133        |
| Uniwersytet jako ognisko kultury książki . . . . .                                 | 135        |
| Biblioteka kapituły katedralnej . . . . .                                          | 137        |
| Biblioteki kościołów parafialnych . . . . .                                        | 140        |
| Książki w Poznaniu . . . . .                                                       | 142        |
| Gniezno jako ośrodek kultury książki . . . . .                                     | 144        |
| Książki w Płocku . . . . .                                                         | 153        |
| Księgozbiory Lwowa . . . . .                                                       | 157        |
| Księgozbiory Gdańska . . . . .                                                     | 159        |
| Księgozbiór parafialny — publicystyka kościelno-polityczna i społeczna . . . . .   | 159        |
| Biblioteka szpitala św. Elżbiety . . . . .                                         | 165        |
| Co czytano w Toruniu i Elblągu . . . . .                                           | 166        |
| Biblioteki klasztorne miast głównych . . . . .                                     | 167        |
| Charakter bibliotek kościelnych schyłku średniowiecza . . . . .                    | 173        |
| Księgozbiory fachowe w miastach . . . . .                                          | 174        |
| Rozkwit bibliotek prywatnych . . . . .                                             | 177        |
| Księgozbiory kanoników — funkcjonariuszy kościelnych . . . . .                     | 179        |
| Księgozbiory biskupów — polityków . . . . .                                        | 183        |
| Biblioteka Tomasza Strzemińskiego . . . . .                                        | 185        |
| Książki Zbigniewa Oleśnickiego . . . . .                                           | 187        |
| Księgozbiór Jakuba z Sienna . . . . .                                              | 189        |
| Biblioteki innych przedstawicieli kleru miast głównych . . . . .                   | 191        |
| Księgozbiory mieszczańskie . . . . .                                               | 194        |
| Książki w posiadaniu możnych i szlachty . . . . .                                  | 198        |
| Księgozbiory rodziny królewskiej . . . . .                                         | 201        |
| Książki w grupie miast średnich (Włocławek, Przemyśl, Frombork, Wiślica) . . . . . | 203        |
| Biblioteki prywatne duchowieństwa w miastach średnich . . . . .                    | 208        |
| Księgozbiory mieszczańskie — demokratyzacja książki . . . . .                      | 210        |
| Książki w miasteczkach i wsiach . . . . .                                          | 211        |
| Książki kleru parafialnego do wykonywania zawodu . . . . .                         | 213        |
| Teksty heretyckie w ośrodkach prowincjonalnych . . . . .                           | 214        |
| Książki mieszkańców małych miasteczek . . . . .                                    | 216        |

|                                                          |     |
|----------------------------------------------------------|-----|
| Książki w rezydencjach magnackich . . . . .              | 217 |
| Prowincjonalne biblioteki parafialne (Beszowa) . . . . . | 217 |
| Biblioteki klasztorne . . . . .                          | 218 |
| Upadek bibliotek klasztorów mniszych . . . . .           | 219 |
| ZAKOŃCZENIE . . . . .                                    | 221 |
| RÉSUMÉ . . . . .                                         | 229 |
| ZESTAWY BIBLIOGRAFICZNE . . . . .                        | 237 |
| WYKAZ SKRÓTÓW . . . . .                                  | 261 |
| INDEKS OSÓB I NAZW GEOGRAFICZNYCH . . . . .              | 265 |
| SPIS ILUSTRACJI . . . . .                                | 291 |

